

Κύπρος 19-22 Ιουλίου 2018

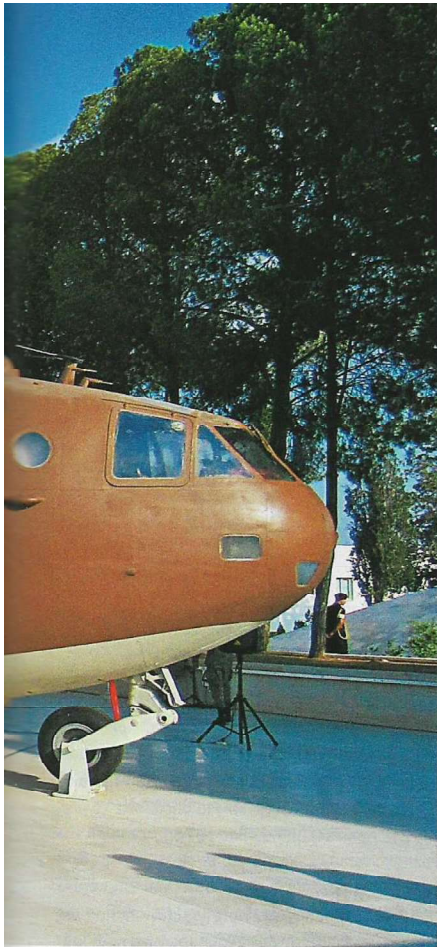
ΗΜΕΡΕΣ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗΣ

Το τετραήμερο 19-22 Ιουλίου 2018 πραγματοποιήθηκαν στην Κύπρο εκδηλώσεις Μνήμης και Τιμής για τους Έλληνες Ήρωες, Κυπρίους και Ελλαδίτες, που έδωσαν τον υπέρ πάντων αγώνα εναντίον του εισβολέα το «μαύρο» εκείνο καλοκαίρι του 1974. Φέτος οι εκδηλώσεις είχαν την ιδιαιτερότητα να περιστρέφονται γύρω από ένα σύμβολο του αγώνα, το μεταγωγικό Noratlas «NIKH 4», της ομώνυμης αποστολής που έγινε πλέον μέρος του τύμβου των πεσόντων.

Αποστολή Θέμης Βρανάς

Όπως σε κάθε επέτειο, η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία Κύπρου και Ελλάδας, συγγενείς αγνοουμένων, πληρώματα της αποστολής ΝΙΚΗ, έφεδροι Καταδρομείς και εκατοντάδες άλλων Ελλήνων τίμησαν την Ιερή Μνήμη των Πεσόντων. Διατρέψαν επίσης τη θέλησή τους να δοθεί επιτέλους ένα τέλος στο βάρβαρο μαρτύριο στο οποίο υποβάλλει

λει η τουρκική πλειυρά τους συγγενείς των αγνοουμένων, ανάνθρωπα αρνούμενη να δώσει πληροφορίες για τους τόπους οραδικής ταφής πολλών εξ αυτών. Πέραν των επιμνημόσυνων δεήσεων, μια τελετή εγκαινίων και δύο τελετές αποκαλυπτηρίων έδωσαν τον τόνο στις εκδηλώσεις της 44^{ης} επέτειου της τουρκικής εισβολής.

Ο υπουργός
Εθνικής Άμυνας
Πάνος Καμμένος
κατά την ομιλία
του στα εγκαίνια
του Μουσείου
της Α' (35) ΜΚ.

Εξοπλισμός
που έφεραν οι
Καταδρομείς της
Α' ΜΚ

Λιτός χώρος,
εντός του
Μουσείου,
απότισης φόρου
τιμής στους
πεσόντες του
«ΝΙΚΗ 4».

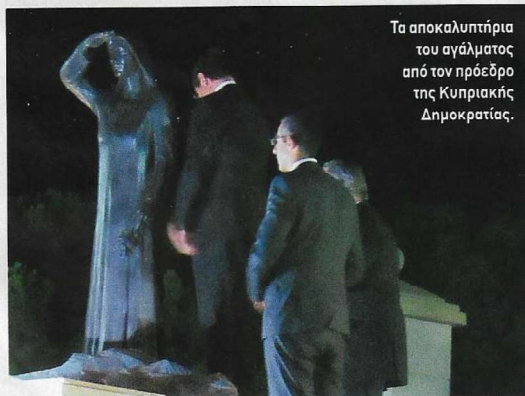
Τμήμα του
«ΝΙΚΗ 4»

Το πρωί της 19^{ης} Ιουλίου έγιναν από τους υπουργούς Άμυνας Ελλάδας και Κύπρου Πάνο Καμμένο και Σάββα Αγγελίδη τα εγκαίνια του Μουσείου της Α' (35) Μοίρας Καταδρομών στο Στρατόπεδο Στέλιου Μαυρομμάτη. Στα εκθέματα περιλαμβάνονται οπλισμός που χρησιμοποιήθηκε από τους καταδρομείς στις μάχες Ιουλίου-Αυγούστου 1974, η στολή του τότε Διοικητή της Μοίρας Ταγματάρχη (ΠΖ) Γεωργίου Παπαμελετίου και τμήματα από το αεροσκάφος Noratlas «52133» [«ΝΙΚΗ 4»], που ως γνωστόν καταρρίφθηκε από φίλια πυρά κατά την προσέγγιση στο Αεροδρόμιο Λευκωσίας τη νύχτα της 21^{ης} προς 22^η Ιουλίου 1974. Εκείνη τη μοιραία νύχτα σκοτώθηκαν το τετραμελές πλήρωμα του «ΝΙΚΗ 4», είκοσι επτά καταδρομείς της Α' ΜΚ που επέβαιναν σε αυτό και ακόμη δύο καταδρομείς που επέβαιναν στο Noratlas «52139» [«ΝΙΚΗ 6»]. Το βράδυ της 19^{ης} Ιουλίου ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης πραγματοποίησε στον Τύμβο της Μακεδονίτισσας τα αποκαλυπτήρια του Μνημείου της Μάνας των Αγνοουμένων που φιλοτέχνησε αφιλοκερδώς ο γλύπτης Αχιλλέας Βασιλείου. Ως υλικό για τη δημιουργία τού αγάλματος

Ελαστικό από κύριο τροχό του «ΝΙΚΗ 4»

Τα αποκαλυπτήρια του αγάλματος από τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

χρησιμοποίησε λάβα από τη Σαντορίνη, κάτι που αποτελεί παγκόσμια πρωτοτυπία. Χάρη σε έναν ειδικά σχεδιασμένο μηχανισμό το άγαλμα έχει τη δυνατότητα περιστροφής 360 μοιρών στενίζοντας όλα τα σημεία του ορίζοντα που μπορεί να βρίσκονται οι αγνοούμενοι. Ο σχεδιασμός του Μνημείου έγινε από τον Υποπύραρχο (Ι) ε.α. Νικόλαο Ήμελλο και

περιλαμβάνει το άγαλμα περιστοιχιζόμενο από 1661 ηφαιστιογενείς πέτρες (λάβα) που μεταφέρθηκαν από τη Σαντορίνη. Σε κάθε πέτρα αναγράφει ιδιόχειρως από τον κύριο Ήμελλο το όνομα ενός αγνοούμενου από τους 1619 Κυπρίους και 42 Ελλησδίτες των περιόδων 1963-1964 και 1974. Το πρωί της 20^{ης} Ιουλίου τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση στον Τύμβο της Μακεδονίτισσας και στη συνέχεια ακολούθησε η τελετή αποκαλυπτηρίων του Noratlas από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το Noratlas «52128» φέρει τιμητικά τον αριθμό «52133» που ανήκει στο «ΝΙΚΗ 4», το οποίο είχε το μοιραίο τέλος τη νύχτα της 21^{ης} προς την 22^η Ιουλίου 1974.

Ένα Noratlas για την Κύπρο...

Η ιδέα για την έκθεση ενός αεροσκάφους Noratlas στην Κύπρο ως απόδοση φόρου τιμής στη θυσία των Ελλήνων αεροπόρων και καταδρομικών γεννήθηκε στη σκέψη του Επισμηναγού (Ι) Νικόλαου Ήμελλο του 1982, προσεγγίζοντας για προσγείωση στην 115ΠΜ στη Σούδα ως κυβερνήτης Noratlas της 354ΜΤΜ.

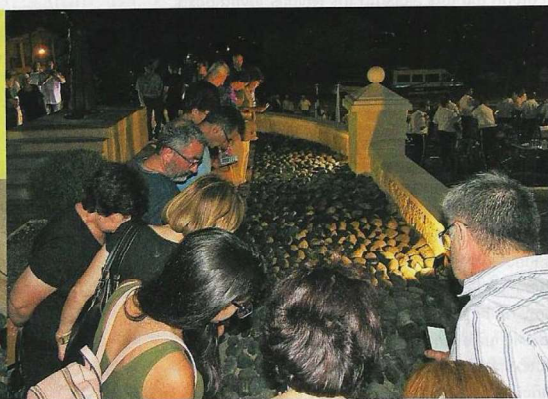
Αναλογιζόμενος ότι από αυτό το αεροδρόμιο και με αεροσκάφη Noratlas σαν αυτό που χειριζόταν εκείνη τη στιγμή ξεκινούσε πριν από οκτώ χρόνια η πιο επική, τολμηρή και επικίνδυνη ίσως αποστολή που ανέλαβε ποτέ η Πολεμική μας Αεροπορία, η αποστολή ΝΙΚΗ, συνειδητοποίησε πόσο σημαντικά, ηθικά και ιστορικά, θα ήταν να επιστρέψει ξανά ένα Noratlas στην Κύπρο, αυτή τη φορά ως Μνημείο που θα θυ-

Από αριστερά προς τα δεξιά ο Σπύρος Δρακουτάς, εμπνευστής και κατασκευαστής του μηχανισμού περιστροφής του αγάλματος, και ο Αχιλλέας Βασιλείου, ο γλύπτης που το φιλοτέχνησε.

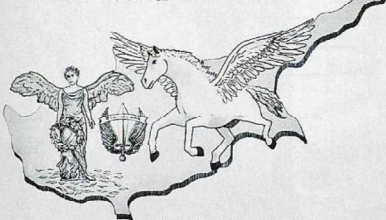

Συγγενείς των αγνοουμένων με έκδηλη συγκίνηση προσπαθούν να διαβάσουν τα ονόματα των δικών τους ανθρώπων πάνω στα κομμάτια λάβας που πλαισιώνουν το μουσείο.

Η αριστερή «Θέτις» κι η δεξιά «Αφροδίτη» (αριστερά), οι οποίες είναι γλυπτά του Σπυριδίου, του 4ου αιώνα π.Χ.

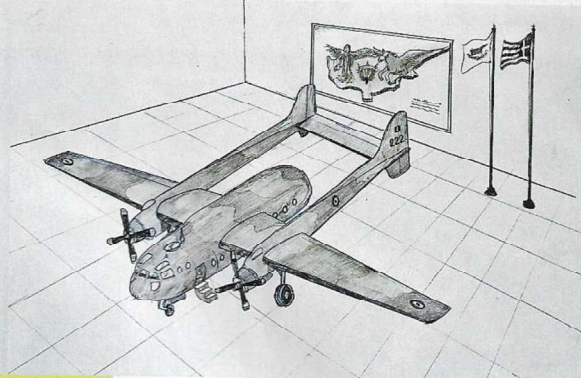
ΣΥΝΟΧΗ - ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΑΚΟ ΜΗΝΕΥΣΤΗ
 1. Ηρώνα (Αφροδίτη) και ο Αχιλλεύς (Θέτις) στην Κρήνη, οι οποίοι είναι γλυπτά του Σπυριδίου, του 4ου αιώνα π.Χ.

2. Ηρώνα (Αφροδίτη) και ο Αχιλλεύς (Θέτις) στην Κρήνη, οι οποίοι είναι γλυπτά του Σπυριδίου, του 4ου αιώνα π.Χ.

3. Ηρώνα (Αφροδίτη) και ο Αχιλλεύς (Θέτις) στην Κρήνη, οι οποίοι είναι γλυπτά του Σπυριδίου, του 4ου αιώνα π.Χ.

Ηρώνα (Αφροδίτη) και ο Αχιλλεύς (Θέτις) στην Κρήνη, οι οποίοι είναι γλυπτά του Σπυριδίου, του 4ου αιώνα π.Χ.

Ηρώνα (Αφροδίτη) και ο Αχιλλεύς (Θέτις) στην Κρήνη, οι οποίοι είναι γλυπτά του Σπυριδίου, του 4ου αιώνα π.Χ.

Προτάσεις για μελλοντική αναβάθμιση του Ιερού χώρου του Τύμβου της Μακεδονίτιδας.

μίζει για πάντα τον ηρωισμό και τη φιλοπατρία των συμμετεχόντων.

Έκτοτε η ιδέα αυτή ρίζωσε βαθιά μέσα του και περιέμενε την κατάλληλη στιγμή για να εκδηλωθεί και να υλοποιηθεί. Το 1983 ανέλαβε τη Διεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας και μέχρι το 1992, όταν έγινε διοικητής της 134 Σμηναρχίας Μάχης στη Σαντορίνη, ενημέρωνε σχετικά με την πιθανή έκθεση Noratlas στην Κύπρο την εκάστοτε στρατιωτική και πολιτική ηγεσία.

Κάθε φορά το όραμά του τύχαινε θετικών σχολίων αλλά ποτέ δεν πέρασε στη φάση της υλοποίησης και το θέμα της μεταφοράς ενός Noratlas στην Κύπρο παρέμενε «παγωμένο». Η συμπεριφορά των αρμοδίων δεν προξενεί έκπληξη, αν δούμε το θέμα «Κύπρος 1974» μέσα από το πρίσμα εκείνης της περιόδου, που αντιμετώπιζε ως ταμπού σιδήχποτε αφορούσε στην τουρκική εισβολή, περιλαμβανομένης και της ελληνικής αντίδρασης. Η αποστολή ΝΙΚΗ ήταν σχεδόν άγνωστη στο ευρύτερο ελληνικό και διεθνές κοινό, οι νεκροί της δεν αναγνωρίζονταν ως πεσόντες στο πεδίο της μάχης και η ίδια η αποστολή δεν χαρακτηριζόταν πουθενά ως πολεμική. Καμία ηθική ή υλική αμοιβή δεν δόθηκε στο προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων που συμμετείχαν σε αυτήν μέχρι το 2014, σαράντα χρόνια μετά την τουρκική εισβολή.

Αυτός ο γόρδιος δεσμός τελικά λύθηκε με τη συνεργασία του Υποπτεράρχου (Ι) ε.α. Νικολάου Ήμελλου και του Διευθυντή του Στρατιωτικού Γραφείου του υπουργού Εθνικής Άμυνας Αντιπετάρχου (Ι) ε.α. Θεολόγου Συμεωνίδη. Η ταύτιση των απόψεών τους για το θέμα της έκθεσης Noratlas στην Κύπρο είχε ως αποτέλεσμα την προώθησή του σε ανώτατο επίπεδο, με τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας Πάνο Καμμένο να υιοθετεί άμεσα την εισήγησή τους.

Έτσι, την 1^η Απριλίου 2018 εκδόθηκε η διαταγή προετοιμασίας του Noratlas «52128» που βρισκόταν σε έκθεση στο Μουσείο Αεροσκαφών της 112ΠΜ

Το πιλοτήριο του Noratlas «52128» που φέρει πλέον τα στοιχεία του «52133».

Το οπίσθιο μέρος της ατράκτου σε θέση φόρτωσης οχημάτων και βαρέως υλικού.

1

2

για μεταφορά στην Κύπρο, φέροντας τιμητικά τα στοιχεία του καταρριφθέντος «52133» «ΝΙΚΗ 4», ως Μνημείο αφιερωμένο στα πλήρωμα της 354MTM «Πήγασος» και τους καταδρομείς της Α' Μοίρας Καταδρομών (μετέπειτα 35 ΜΚ), που συμμετείχαν στην αποστολή ΝΙΚΗ. Οι διαδικασίες κινήθηκαν ταχύτατα και στις 20 Ιουλίου 2018, όπως προαναφέρθηκε, έγιναν τα αποκαλυπτήρια του αεροπλάνου-μνημείου στον Τύμβο της Μακεδονίτσας.

Η ενσωμάτωση του Μνημείου της Μάνας των Αγνοουμένων και του Noratlas «52133» στον μνημειακό χώρο του Τύμβου της Μακεδονίτσας ανακατοπτρίζει τη θέληση να μην επαναληφθούν ξανά τα λάθη που οδηγούν στη λήθη, αλλά αντίθετα να λάμψει η Αλήθεια σε κάθε πτυχή του Κυπριακού, που εξακολουθεί να πληγώνει και να πικραίνει τον όπου γης Ελληνισμό. Η μεταφορά και έκθεση του Noratlas όμως δεν είναι το τέλος αλλά η αρχή του οράματος του Υποπτεράρχου (Ι) ε.α. Νικολάου Ήμελλου.

Η μέγιστη και βέλτιστη αξιοποίησή του είναι πιθανό να επιτευχθεί μελλοντικά με τη δυνατότητα τέλεσης εκθέσεων, ομιλιών και άλλων εκδηλώσεων

1. Τα αποκαλυπτήρια του Noratlas «52133» από τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας παρουσία των υπουργών Εθνικής Άμυνας Πάνου Καμμένου και Σάββα Αγγελίδη.

2. Ο Υποπτεράρχος (Ι) ε.α. Ανδρέας Στραβοπόδης κυβερνήτης του «ΝΙΚΗ 9» («52142») με τον Αρχηγό του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας Αντιπτεράρχο (Ι) Χρήστο Χριστοδούλου.

σε ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα, καθώς και τη δημιουργία μουσειακού χώρου όπου θα βρίσκονται σε μόνιμη έκθεση τα απομεινάρια του αυθεντικού «ΝΙΚΗ 4». Η πιθανή υλοποίηση των προαναφερόμενων νέων προσθηκών στον ευρύτερο χώρο του Τύμβου θα οδηγήσει στην αναβάθμισή του σε Ενιαίο Πάρκο Μνήμης Αγνοουμένων και Πεσόντων Αεροπόρων, καθιστώντας τον όχι μόνο Μνημείο της Κυπριακής Τραγωδίας αλλά και Διεθνές Βήμα για τη διεκδίκηση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πανανθρώπινων αξιών, που βάνουσα εξακολουθούν να καταπατούνται σε κάθε γωνιά του πλανήτη.

Παραθέτουμε δύο προσχέδια-σκέτσα του Υποπτεράρχου (Ι) ε.α. Νικολάου Ήμελλου με ήδη κατατεθειμένες προτάσεις του για μελλοντική αναβάθμιση του Ιερού χώρου του Τύμβου της Μακεδονίτσας: η Νίκη της Σαμοθράκης εναποθέτει δάφνινο στεφάνι στην Κύπρο, στο σημείο όπου από τις πτέρυγές της έχουν πέσει στο έδαφος της Κύπρου 33 φτερά της, συμβολίζοντας τους νεκρούς αεροπόρους και καταδρομείς. Δίπλα της ο Πήγασος ετοιμάζεται να απογειωθεί από το έδαφος της Κύπρου, σημάδι ότι η αποστολή ΝΙΚΗ εκτελέστηκε με επιτυχία. Η σύνθεση ολοκληρώνεται με το σήμα των Ελλήνων Καταδρομέων. Ο γλύπτης Αχιλλέας Βασιλείου έχει ήδη προσφερθεί να το φιλοτεχνήσει αφιλοκερδώς, όπως ακριβώς έκανε και με το άγαλμα της Μάνας των Αγνοουμένων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ολοκλήρωση του Μνημείου οφείλεται στη στενή και άσπογη συνεργασία μεταξύ των Αντιπτεράρχου ε.α. Θ. Συμε-

«52128», 112ΠΜ, Απρίλιος 1996

Ο Αεροπόρος Αναστάσιος Καρδάκος.
υπάμενος μηχανικός του «ΝΙΚΗ 9» («52142»).

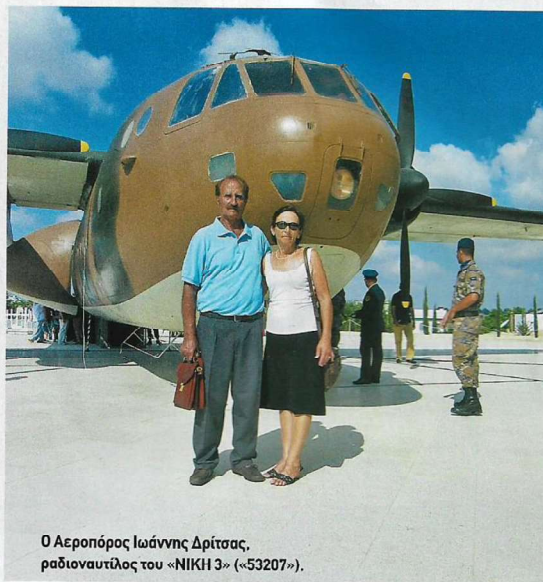
ωνίδα και Υποπτεράρχου ε.α. Ν. Ήμελλου από ελληνικής πλευράς και Αρχιπλοίαρχου Κ. Φυτιρή, Αντισυνταγματάρχη Θ. Ζωνιά και του Προέδρου της Παγκύπριας Οργάνωσης Συγγενών Αδελφώτων Αιμαλώτων και Αγνοουμένων κ. Ν. Σεργίδη από κυπριακής πλευράς.

Ιστορικό του Noratlas «52128»-«52133»/«ΝΙΚΗ 4»

Πρόκειται για ένα από τα 58 Noratlas που δόθηκαν από τη Γερμανία ως βοήθεια στην Πολεμική μας Αεροπορία μεταξύ των ετών 1969-1975.

Το Noratlas N.2501D 52-128 με αριθμό κατασκευής (c/n) D030 εντάχθηκε αρχικά στην Πτέρυγα LTG61 (Air Transport Wing 61) της Αεροπορίας της Ομοσπονδιακής Γερμανίας στο Neubiberg τον Φεβρουάριο του 1959 φέροντας τον κωδικό αριθμό «GA+106». Τον Σεπτέμβριο του 1959 εντάχθηκε στην Πτέρυγα LTG62 (Air Transport Wing 62) στο Ahlhorn ως «GB+106», για να επιστρέψει οριστικά στην LTG61 τον Νοέμβριο του 1959 αρχικά ως «GA+246» και στη συνέχεια ως «52+28». Δόθηκε στην Ελλάδα από τη Γερμανία στις 27 Ιανουαρίου 1970 και διαγράφηκε από τα γερμανικά αρχεία στις 2 Μαρτίου 1970.

Υπηρέτησε πιστά την Ελληνική Πολεμική Αεροπορία φέροντας τον αριθμό «52128» για δεκαέξι χρόνια, τόσο ως συμβατικό αεροσκάφος μεταφορών όσο και ως εξειδικευμένο αεροσκάφος ελέγχου

Ο Αεροπόρος Ιωάννης Δρίτσας,
ραδιοαυτίλος του «ΝΙΚΗ 3» («53207»).

Το «52128» με την παραλλαγή South East Asia, όπως βρισκόταν σε έκθεση στο Μουσείο της 112ΠΜ από το καλοκαίρι του 2001.

1. Φρεσκοβαμμένο το «52128» στο Μουσείο της 112ΠΜ για τη γιορτή της ΠΑ, Νοέμβριος 2017. (Γεώργιος Τσιμικόπουλος)

2. Στο λιμάνι της Ελευσίνας έτοιμο για φόρτωση στο ΧΙΟΣ (L173) στις 15 Ιουνίου 2018. (Φωτογραφικό αρχείο Υποπτεράρχου ε.α. Νικολάου Ήμελλου)

3. Λιμάνι Ελευσίνας, 15 Ιουνίου 2018. (Φωτογραφικό αρχείο Υποπτεράρχου ε.α. Νικολάου Ήμελλου)

ραδιοβοηθημάτων με ειδικά για αυτή την αποστολή προβλεπόμενο χρωματισμό «υψηλής ορατότητας». Πραγματοποίησε την τελευταία του πτήση στις 19 Μαρτίου 1986 (έλεγχος TACAN 114ΠΜ) και ήταν το τελευταίο επιχειρησιακό αεροσκάφος του τύπου με την ΠΑ.

Από τις 28 Μαρτίου 1987 που αποσύρεται επίσημα πλέον από την ενεργό υπηρεσία βρίσκεται δίπλα στο υπόστεγο της 356ΜΤΜ, τουλάχιστον μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '90.

Τον Ιούλιο του 2001 παρατηρείται για πρώτη φορά στον χώρο του νεοσύστατου τότε Μουσείου αεροσκαφών της 112ΠΜ, έχοντας αντικαταστήσει τον χρωματισμό υψηλής ορατότητας με την παραλλαγή South East Asia (τύπου Βιετνάμ).

Τον Σεπτέμβριο του 2017 βάφεται από τον Αρχισμηνία (ΕΤΑΠ) Κωνσταντίνο Αγγελόκη και το εξαμελές συνεργείο του και εκτίθεται σε άσπογη εξωτερική κατάσταση κατά τη γιορτή της Πολεμικής μας Αεροπορίας τον Νοέμβριο του 2017.

Την 1^η Απριλίου 2018 αποφασίζεται από

4. 21 Ιουνίου 2018. Το προσωπικό του ΚΕΑ Ελευσίνας που ανέλαβε τη συναρμολόγηση του Noratlas μαζί με τον Υποπτεράρχο (Ι) ε.α. Νικόλαο Ήμελλο και τον πρόεδρο της Παγκύπριας Οργάνωσης Συγγενών Αγνοουμένων Νίκο Σεργίδη. (Φωτογραφικό αρχείο Υποπτεράρχου ε.α. Νικολάου Ήμελλου)

5. 22 Ιουνίου 2018. Το Noratlas στο τελευταίο στάδιο συναρμολόγησης. (Φωτογραφικό αρχείο Υποπτεράρχου ε.α. Νικολάου Ήμελλου)

6. Ο Τύμβος της Μακεδονίτισσας

7. Ο χώρος ταφής των Αεροπόρων και Καταδρομέων που δεν κατέστη δυνατή η ταυτοποίησή τους με τη μέθοδο DNA.

το υπουργείο Εθνικής Άμυνας η μεταφορά του στην Κύπρο για έκθεση στον Τύμβο της Μακεδονίτισσας. Αρχές Μαΐου του 2018 ρυμουλκείται στο ΚΕΑ Ελευσίνας για πλήρη αποκατάστασή του προς έκθεση και στις 15 Ιουνίου 2018 αναχωρεί από το λιμάνι της Ελευσίνας για την Κύπρο αποσυρμολογημένο και φορτωμένο στο Αρματαγωγό του Πολεμικού μας Ναυτικού ΧΙΩΣ (L173).

Στις 18 Ιουνίου φθάνει στο λιμάνι της Λάρνακας και αρχίζει άμεσα η συναρμολόγησή του από το προσωπικό του ΚΕΑ Ελευσίνας στον Τύμβο της Μακεδονίτισσας. Στις 19 Ιουλίου 2018 γίνονται τα επίσημα αποκαλυπτήρια του Noratlas από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη.

Το συγκεκριμένο αεροσκάφος («52128») δεν έλαβε μέρος στην αποστολή ΝΙΚΗ τον Ιούλιο του 1974, αλλά πήδον φέρει τιμητικά τον αριθμό «52133» που αντιστοιχεί στο Noratlas «ΝΙΚΗ 4», που καταρρίφθηκε τον Ιούλιο του 1974.

(Ευχαριστούμε θερμά τον ερευνητή της ιστορίας της ΠΑ κ. Ιωάννη Μυλωνά για τη σημαντική βοήθειά του στη σύνταξη του ιστορικού του Noratlas «52128»).

ΠΣΔ

3

6

7